

Helhetlig forvaltningsplan for
NORDSJØEN OG SKAGERRAK

SAMMENDRAG
PRIORITERTE KUNNSKAPSBEHOV

Sammendrag for rapport om prioriterte kunnskapsbehov

Om rapporten om prioriterte kunnskapsbehov

I denne rapporten sammenstilles alle kunnskapsbehov som er identifisert gjennom arbeidet med det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen; rapport om kunnskapsstatus- og behov fra 2010, sektorutredningene, rapport om særlig verdifulle områder, indikatorrapporten, rapport om samlet påvirkning og konsekvenser, rapport om interessekonflikter og rapport om verdiskaping og samfunnsmessige forhold. I tillegg har arbeidsgruppen selv identifisert noen kunnskapsbehov. Rapporten oppsummerer kort statusrapporten fra 2010 og trekker fram ny utvikling i tiden mellom rapportene.

En bredt sammensatt arbeidsgruppe ledet av Havforskningsinstituttet har vært ansvarlig for utformingen av rapporten. Arbeidsgruppen har bestått av medlemmer fra Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Klima- og forurensningsdirektoratet, Kystverket, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning, Norsk institutt for luftforskning, Norsk institutt for vannforskning, Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet, Sjøfartsdirektoratet og Statens strålevern. Norsk institutt for naturforskning, Norges vassdrags- og energidirektorat, Riksantikvaren og Norges geologiske undersøkelse har bidratt skriftlig. I tillegg har 30 relevante fagpersoner deltatt som støttespillere.

Selv om Nordsjøen–Skagerrak er det best og mest undersøkte havområdet i verden, er det fortsatt store kunnskapsbehov. Den største utfordringen for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av Nordsjøen og Skagerrak er kunnskapsmangel. Arbeidsgruppen anbefaler at det arbeides parallelt innen forskning, overvåking og kartlegging innen flere tema for å opparbeide seg kunnskap som kan legges til grunn for økosystembasert forvaltning.

Prioriterte kunnskapsbehov

Totalt beskriver rapporten 226 kunnskapsbehov fordelt innenfor et vidt spenn av tema og fagfelt (se vedlegg 1). 38 er kartleggingsbehov, 47 er overvåkningsbehov og 141 er forskningsbehov.

Medlemmene i arbeidsgruppa har selv vurdert kriteriesettet opp mot kunnskapsbehov innen sine ansvarsområder. Behovene er vurdert i henhold til beslutningsrelevans i kombinasjon med skjønsmessige vurderinger gjort av arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen fulgte malene for tilsvarende arbeid i forbindelse med forvaltningsplanene for Barentshavet og Norskehavet.

Deretter har arbeidsgruppen valgt ut inntil seks kunnskapsbehov for kartlegging, overvåking og forskning. I tabellene 4.1 til 4.3 er de prioriterte behovene listet opp og totalt er 114 prioriterte behov plukket ut. Av disse er 24 prioriterte kartleggingsbehov, 31 prioriterte overvåkningsbehov og 59 prioriterte forskningsbehov. Det ble ikke foretatt videre prioritering mellom ulike tema, og det er heller ikke foretatt en innbyrdes prioritering av de utvalgte kunnskapsbehovene for hvert tema.

Kartleggings-, overvåknings- og forskningsbehovene fordeler seg i henhold til rapportens forskjellige tema. Temaene i kapittel 3 og 4 er valgt ut av arbeidsgruppen og er basert på påvirkninger og økosystemkomponenter som samsvarer til dels med de andre rapportene som er lagt frem i arbeidet med det faglige grunnlaget for en forvaltningsplan for Nordsjøen og Skagerrak.

Det er behov for mer kunnskap om hvordan arter og deres byttedyr, predatorer og konkurrenter samvirker, og hvordan miljøforhold påvirker dette. Foto: Tore Nordstad, Norsk Polarinstitutt

Kunnskapsstatus og -behov

En viktig del av en helhetlig og økosystembasert forvaltningsplan, er å beskrive kunnskapsstatus og ytterligere kunnskapsbehov. Arbeidsgruppen har avdekket mange behov både av kartlegging, overvåkning og forskning innenfor en rekke relevante tema som økosystemforståelse, sjømattrygghet, havforsuring, klima, plankton, bunndyr og bunnsamfunn, fiskebestander, sjøpattedyr, sjøfugl, sårbare og truede arter og sedimenter, naturtyper og fremmede arter. I tillegg beskrives kunnskapsbehov av miljøpåvirkning fra petroleumsaktivitet, fiskeri og akvakultur, skipstrafikk, forurensning og tilførsler (både fra kyst- og landbasert aktivitet og langtransporterte). På grunn av den pågående prosessen med strategiske konsekvensutredninger for fornybar energi til havs, er kunnskapsbehovene fra dette fagtemaet ikke prioritert på samme måte som de andre fagtemaene. Teknologi- og kunnskapsutvikling for styring av og utvikling innen ulykkesrisiko i petroleumsvirksomheten er dekket i eget kapittel. Det er også inkludert kunnskapsbehov for kulturminner samt verdiskaping og samfunnsmessige forhold.

De kvalitative sammenhengene mellom arter i økosystemet er relativt godt kjent, men det er behov for ytterligere kunnskap. De kvantitative sammenhengene mellom artene er derimot vanskelig å beregne. Det er et gjennomgående problem at man ikke kjenner godt nok til samvirket mellom artene og deres byttedyr, predatorer og konkurrenter, og hvordan miljøforhold påvirker dette. Det er behov for stor tverrfaglighet i forskning for å skaffe en bedre forståelse av hvordan samtidige variasjoner som for eksempel lys, temperatur og næringssalter påvirker økosystemene.

En grunnleggende forståelse av økosystemene er viktig for å kunne drive en økosystembasert forvaltning. En bedre forståelse av økosystemet baserer seg på kartlegging, overvåking av biologiske parametere (på alle trofiske nivå fra planteplankton til sjøpattedyr og fugl), og av

klima og forurensning i vid forstand. Det er viktig med god kunnskap om ulike sektors påvirkning på økosystemene for å kunne drive en forsvarlig økosystembasert forvaltning

Forslag til oppfølging

- Med de store havområdene Norge har forvaltningsansvaret for, vil et godt oppbygd og velfungerende overvåkingsprogram bidra til å skaffe den nødvendige bakgrunnsinformasjonen for en optimal forvaltning av de marine ressursene i våre havområder. Det er avgjørende å vedlikeholde de viktigste tidsseriene og å utvikle et mer helhetlig økosystemperspektiv i overvåkingen. Lange tidsserier gir kunnskap om hvordan miljø- og ressursituasjonen har vært i et område og er dermed grunnleggende viktige for å identifisere eventuelle endringer på et tidlig tidspunkt. Analyse av lange tidsserier, gjerne i kombinasjon med modeller, er det viktigste verktøyet for å undersøke eventuelle menneskeskaptede effekter på miljøforhold og klima. Nye måleserier bør koordineres med eksisterende lange tidsserier.
- For å bedre samordningen av overvåking og fremskaffe integrert informasjon, tilrådes at dagens overvåkingsgruppe, *Rådgivende gruppe for overvåking av Barentshavet*, utvides til også å dekke Nordsjøen og Skagerrak. Denne gruppen skal gi råd angående planlegging, koordinering og samordning av overvåkingsvirksomhet, samt ha ansvaret for den praktiske samlingen av data fra de ulike etater og tilstandsrapportering.
- Det vil være det vedtatte utvalget av indikatorer som skal ligge til grunn for fremtidig overvåkingsrapporter fra overvåkingsgruppa, men behovene som her er presentert, er samordnet med forslaget til indikatorer gitt i rapporten for forslag til indikatorer for Nordsjøen og Skagerrak.
- Det anbefales at Mandatet til *Forum for samarbeid om risiko knyttet til akutt forurensning i norske havområder* (risikogruppen), utvides til også å omfatte Nordsjøen og Skagerrak.

Rapporten inneholder også kunnskapsbehov for kulturminner, og hvordan Nordsjøen og Skagerrak bidrar til verdiskaping i samfunnet. Foto: Kristian Nesser

DET FAGLIGE GRUNNLAGET TIL FORVALTNINGSPLANEN FOR NORDSJØEN OG SKAGERRAK

Regjeringen skal etter planen legge fram en stortingsmelding om forvaltningen av den norske delen av havområdene Nordsjøen og Skagerrak i 2013. Den helhetlige forvaltningsplanen skal være et styringsverktøy for å balansere og prioritere ulike interesser i disse havområdene.

En faggruppe koordinerer arbeidet med det faglige grunnlaget til forvaltningsplanen. Faggruppen har gjennomført en bred kunnskapsinnhenting om miljø- og samfunnskonsekvenser for dagens og framtidig aktivitet. Utredningene gis ut i seks rapporter.

FAGGRUPPEN FOR NORDSJØEN OG SKAGERRAK BESTÅR AV:

- Klima- og forurensningsdirektoratet (leder)
- Direktoratet for naturforvaltning
- Fiskeridirektoratet
- Kystverket
- Norges vassdrags- og energidirektorat
- Oljedirektoratet
- Petroleumstilsynet
- Sjøfartsdirektoratet
- Statens strålevern
- Havforskningsinstituttet
- Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning
- Norsk institutt for luftforskning
- Norsk institutt for naturforskning
- Norsk institutt for vannforskning

Les mer om arbeidet på www.klif.no/forvaltningsplan-nordsjoen

ANSVARLIG REDAKTØR